

2024.

ZVJEZDARNICA

Bilten

djelatnosti udruge
Zvjezdano selo Mosor
znanost - kultura - umjetnost

Zvezdano selo Mosor

znanost – kultura – umjetnost

Šimićeva 50
21000 Split

www.zvezdano-selo.hr
info@zvezdano-selo.hr

2024.

Predsjednik

Goran Sučić

Dopredsjednik

Kamilo Čuljak

Tajnik

Tomislav Nikolić

Astronom-animator

Zoran Knez

Upravni odbor:

Goran Sučić

Kamilo Čuljak

Tomislav Nikolić

Zoran Brčić

Visko Haladić

Antica-Marija Lovrić

Martin Olujić

Djelatnost udruge **Zvezdano selo Mosor (ZSM)** posvećana je u prvom redu promicanju i poduci s područja astronomije i astronautike. Usto, udruga se intenzivno bavi i jačanjem ekološke svijesti u mladima, te promicanjem drugih prirodnih znanosti, tehničke kulture, te opće kulture i umjetnosti. Ciljevi su nam edukacija novih naraštaja astronoma, poboljšanje kvalitete življenja mladih, sprečavanje asocijalnih i ovisničkih ponašanja u neposrednom radu s mladima, te poticanje kreativnog stvaralaštva mladih kroz edukacijske programe i radionice.

Rad ZSM-a se može podijeliti na djelatnosti trajnog karaktera, koje se već duže vrijeme provode svake godine, te povremena događanja, koja se upriličuju u određenim prigodama.

Kao i dosad, ZSM je i u školskim godinama 2023/24. i 2024/25. organiziralo **Malu školu astronomije**. Nastava se održava u prostorijama udruge u Splitu, u Šimićevoj ulici br. 50, dok se praktični dio poduke – upoznavanje s izgledom neba i promatranja teleskopom – vrši tijekom povremenih posjeta polaznika Zvezdarnici na vrhu Makirina, u Gornjem Sitnom. Polaznici su podijeljeni u dvije skupine: učenici osnovnih škola su u jednoj od njih, dok drugu pohađaju svi oni stariji. Predavanja sada pohađa desetak učenika, studenata i odraslih građana. Predavanja vodi astronom-animator ZSM-a Zoran Knez.

Nakon prošlogodišnje pobjede na Državnom natjecanju iz astronomije, Marta Jerčić, polaznica sedmog razreda splitske OŠ Kman Kocunar i Male škole astronomije Zvezdanog sela Mosor, na ovogodišnjem je natjecanju u podjednako oštroj konkurenciji ponovila taj uspjeh! Završna razina natjecanja je održana u vremenu od 20. do 22. svibnja, u Elektrostrojarskoj školi u Varaždinu. Kao i ranijih godina, natjecanjem su bili obuhvaćeni učenici viših

razreda osnovnih škola, te oni srednjih škola. U Martinoj kategoriji je u Varaždinu nastupilo još jedanaestero drugih sedmaša.

Osim što su rješavajući test trebali pokazati znanje iz astronomije primjereno njihovom uzrastu, natjecatelji su već ranije morali pripremiti praktični rad kako bi ga na Državnom natjecanju mogli i prezentirati. Martin ovogodišnji rad, pod nazivom Mjerenje visine satelita u orbiti oko Zemlje, imao je za cilj približno odrediti visinu satelita USA 186, i to istovremenim fotografiranjem njegova prolaska sjevernim nebom s dviju lokacija dobro poznate međusobne udaljenosti. Proračun prilagođen Martinom uzrastu dao je u konačnici rezultat koji je od stvarne vrijednosti odstupao samo nekoliko postotaka. Izvrsno riješeni test sa zadacima iz astronomije, dobro izabrana tema rada i njegova rječita prezentacija, donijeli su Marti tijesnu, ali zasluženu pobjedu.

Martin mentor je i ove godine bio prof. Tomislav Tafra, a komentori su joj bili Zoran Knez, astronom-animator ZSM-a, i Nando Duje Kuprešanin, stu-

dent Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Splitu. Kao srednjoškolac, Nando je i sam nekoliko godina bio polaznik ZSM-ove Male škole astronomije. Jedno od spomenutih promatranja prolaska satelita kojemu je mjerenja visina, obavljeno je upravo s terase zvjezdarnice u Gornjem Sitnom!

Kada god su to meteorološki uvjeti dopuštali, zvjezdarnica ZSM-a je u večernjim satima petkom i subotom bila otvorena za **posjete građana**. Posjetitelje je primao astronom-animator ZSM-a Zoran Knez, a povremeno su mu u tome pomogali i mladi članovi udruge Duje Barić, Anđela Kavelj i Nando Kuprešanin. Posjećenost je i ove godine bila vrlo velika, osobito u ljetnim mjesecima.

Sljedeća vrlo važna stalna djelatnost udruge, bila je provedba **Škole u prirodi**, oblika suradnje ZSM-a i predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola, te fakulteta u Splitu i drugim mjestima naše zemlje.

Riječ je o edukacijskom obilasku Poljičkog kraja kojega vode tajnik ZSM-a Tomislav Nikolić i stručna suradnica ZSM-a Lucija Andrea Skočić, a koji uključuje i posjet Zvezdarnici s predavanjem iz astronomije i promatranjem okolice s terase Zvezdarnice (za dnevnih posjeta) ili astronomskim promatranjem neba (za večernjih posjeta). Za astronomski dio programa je bio zadužen astronom-animatora ZSM-a Zorana Kneza. Program Škole u prirodi pokazuje postojano veliko zanimanja nastavnika i roditelja za taj oblik poduke, a u njega su u prvom redu uključeni učenici od trećeg do šestog razreda osnovne škole.

U tradicionalne djelatnosti naše udruge spadaju i **učenički kampovi**, koji su ove godine organizirani u šest navrata, u samoj Zvezdarnici na Mosoru.

Zimska škola tehničkih aktivnosti

U zvezdarnici udruge Zvezdano selo Mosor (ZSM) u Gornjem Sitnom je u vremenu od 19. do 23. veljače održana ovogodišnja Zimska škola tehničkih aktivnosti za učenike osnovnih škola. ZSM organizira škole tehničkih aktivnosti već više od dva desetljeća. U tom je vremenu te učeničke kampove tijekom školskih praznika pohađalo ukupno više od 1700 polaznika osnovnih i srednjih škola. U radu ove Zimske škole je sudjelovalo 12 učenika iz Splitsko-dalmatinske županije. Za njih je u tome razdoblju priređeno šest raznovrsnih radionica. Prvog dana se polaznicima s nekoliko prigodnih riječi obratio tajnik Udruge Tomislav Nikolić, koji ih je upoznao s programom Škole.

Popodne i uvečer prvog dana ovogodišnje Zimske škole je na rasporedu bila astronomska radionica. Vodio ju je astronom-animator Zvezdanog sela Mosor Zoran Knez, a u sklopu nje su polaznici upoznati s korištenjem jed-

nog planetarijskog programa za računalo. Polaznici su naučili simulirati izgled neba za zadano mjesto na Zemlji i drugim planetima, za zadano vrijeme, ali isto tako i to kako u tome programu napraviti vlastiti planet i mjesec!

Drugog dana Zimske škole je u prijepodnevnim satima provedena radionica modeliranja 3D olovkama, koju je vodila Lucija Andrea Skočić, stručna suradnica Zajednice tehničke kulture grada Splita. Učenici su na 2D predlošcima, koristeći se 3D olovkama, crtali dijelove automobila, brodova, helikoptera, naočala, Eiffelovog tornja i sl. Te su dijelove nakon toga spajali u konačne uratke. Ta zabavna i opuštajuća radionica pridonijela je razvoju dječje kreativnosti i motoričkih vještina polaznika.

Popodne istog dana je održana i srodna radionica 3D printanja i modeliranja/Fusion 360. Nju je vodio Ante Milić, predsjednik udruge Meštri o' tehnike i učitelj tehničke kulture u solinskim osnovnim školama Don Lovre Katića i Kralja Zvonimira. Učenici su u sklopu radionice razvijali vještine crtanja u programu Fusion 360, te na taj način izrađivali 2D skice i 3D oblike koristeći

neke od osnovnih funkcija programa. Učenici su se upoznali i s načinom upotrebe 3D printera, tj. ispisom trodimenzionalnih objekta koje su prethodno iscrtali programom.

U srijedu prijepodne je održana radionica modelarstva uporabnih predmeta. Uz asistenciju Lucije Andree Skočić, vodio ju je Martin Olujić, predsjednik Zajednice tehničke kulture grada Splita. Učenici su od lagane šperploče izradili model vjetroelektrane, s vrtećim propelerom! Pri tom su uvježbali uporabu Unimata s ubodnom pilom za grubu obradu, te ručnog alata i brusnog papira za finu doradu detalja i manje pristupačnih mjesta. Obrađene dijelove su lijepili brzосуšećim ljepilom za drvo.

Nakon što je okončana radionice modelarstva, u popodnevnim satima istog dana je za polaznike Zimske škole upriličena i radionica origamija - vještine svijanja papira. Izrađivani su brodovi, čaše, hlače, stolnjaci, škare... sve od papira! I tu je radionicu vodio Martin Olujić.

Četvrtog dana je provedena radionica robotike, bez koje ne može proći ni jedna ovakva škola tehničkih aktivnosti u Zvezdanom selu Mosor. I nju je vodila Lucija Andrea Skočić. Na toj su radionici učenici naučili osnove pro-

gramiranja u programu mBlock, u kojem se programira slažući programske blokove. Naučili su kako pokrenuti mBot2 robota u različitim smjerovima i zašto je važan točan redoslijed naredbi. Programirali su i senzore u robotu, tako da se robot zaustavi ili promjeni smjer kada naiđe na prepreku. U posljednjem dijelu radionice, polaznici su sve naučeno neumorno provjeravali vodeći robote stazom s preprekama.

Posljednji dan Zimske škole je pripao radionici programiranja, koju je vodila Josipa Šimunović, vanjska suradnica Zajednice tehničke kulture grada Splita i nastavnica informatike u splitskoj Elektrotehničkoj školi. Učenici su se upoznali s programerskim alatom za početnike, aplikacijom Scratch koja omogućuje blokovsko slaganje koda uz grafičku pozadinu i proizvoljno birane likove za zamišljenu igricu. Zadatak je bio timski (po dvoje) isprogramirati multiplayer igricu koja je naposljetku testirana od strane drugih učenika i same mentorice. Učenici su uz odrađeni zadatak svladali osnove programiranja i ušli u svijet IT-a putem zabavne platforme za igre.

Pored svega toga, za polaznike Zimske škole su u večernjim satima održana i predavanja iz astronomije, te promatranja nebeskih tijela teleskopom i upoznavanje sa zvjezdanim nebom s terase zvezdarnice. Za potonju aktivnost su bile povoljne dvije pro hladne, ali vedre večeri, kada su učenici dobili priliku kroz teleskop baciti pogled na Mjesec, planet Jupiter, Veliku Orionovu maglicu i zvezdano jato Vlašiće. Doznali su i to koja je zvijezda najsjajnija na noćnom nebu, te kako pronaći Sjevernjaču. I za taj astronomski dio programa Zimske škole je bio zadužen astronom-animator Udruge Zoran Knez.

I ovu Zimsku školu tehničkih aktivnosti u ZSM-u je organizirao i njen rad koordinirao tajnik Udruge Tomislav Nikolić.

Proljetna škola tehničkih aktivnosti

U zvezdarnici udruge Zvezdano selo Mosor (ZSM) u Gornjem Sitnom je u vremenu od 2. do 6. travnja održana ovogodišnja Proljetna škola tehničkih aktivnosti za učenike osnovnih škola. ZSM organizira škole tehničkih aktivnosti već više od dva desetljeća. U tom je vremenu te učeničke kampove

tijekom školskih praznika pohađalo ukupno više od 2100 polaznika osnovnih i srednjih škola. U radu ove Proljetne škole je sudjelovalo 10 učenika iz Splitsko-dalmatinske županije i Zagreba. Za njih je u tome razdoblju priređeno sedam raznovrsnih radionica. Prvog dana se polaznicima s nekoliko prigodnih riječi obratio tajnik Udruge Tomislav Nikolić, koji ih je upoznao s programom Škole.

Popodne prvog dana ovogodišnje Proljetne škole je na rasporedu bila astronomska radionica. Vodio ju je astronom-animator ZSM-a Zoran Knez, a u sklopu nje su polaznici upoznati s korištenjem jednog planetarijskog programa za računalo. Polaznici su naučili simulirati izgled neba za zadano mjesto na Zemlji i drugim planetima, u zadano vrijeme, ali isto tako i to kako u tome programu napraviti vlastiti planet i mjesec!

Drugog dana je provedena radionica robotike, bez koje ne može proći ni jedna ovakva škola tehničkih aktivnosti u ZSM-u. Vodila ju je Lucija Andrea Skočić, stručna suradnica Zajednice tehničke kulture grada Splita. Učenici su sastavljali dijelove Fischertechnik seta te programirali rad robota. Izrađivali

su semafor za vozila i pješake, sušilo za ruke, vozilo, dizalicu, helikopter i zrakoplov. Rad robota pokretali su tipkalima, prekidačima i senzorima, upotrebljavali su lampice i žice, te spajali strujne krugove. Programirali su u Makecode-u koristeći se micro:bitom i testirali rad izrađenog robota. Nakon toga je dio učenika programirao igre u Scratchu, a za kraj radionice su svi riješavali i kviz o sigurnosti na internetu.

U četvrtak je u prijepodnevnim satima provedena radionica modeliranja 3D olovkama. I nju je vodila Lucija Andrea Skočić. U toj su se radionici učenici naučili koristiti 3D olovkom, te su na gotovim predlošcima izrađivali i potom spajali dijelove 3D predmeta: naočale s krunom, Spužva Boba, gitaru, košarkašku loptu, bicikl, cvijet, klupu i dr. Ta zabavna i opuštajuća radionica pridonijela je razvoju dječje kreativnosti i motoričkih vještina polaznika.

Popodne istoga dana je održana i interaktivna radionica znanstvenih pokusa. Vodio ju je Željko Kutleša, nastavnik fizike iz splitskih osnovnih škola Gripe i Split 3. U prvom dijelu radionice, polaznici su upoznali osnovne elemente strujnog kruga, te izradili vlastiti aluminijski strujni krug. U nastavku radionice su istraživali svojstva i načine spajanja trošila, da bi naposljetku mjerenjem struje i napona upoznali i istražili svojstva serijskog i paralelnog

spoja izvora električne energije i trošila. U zadnjem dijelu radionice, polaznici su istraživali otpor i Ohmov zakon.

Cijeli je petak bio posvećen radionici modelarstva uporabnih predmeta. Uz asistenciju Lucije Andree Skočić, vodio ju je Martin Olujić, predsjednik Zajednice tehničke kulture grada Splita. Učenici su od lagane šperploče i metalnih dijelova izradili složeni model građevinskih kolica! Pri tom su uvježbali uporabu Unimata s ubodnom pilom za grubu obradu, te ručnog alata i brusnog papira za finu doradu detalja i manje pristupačnih mjesta. Obradene dijelove su lijepili brzосуšećim ljepilom za drvo.

Prvi dio posljednjeg dana Proljetne škole je pripao radionici programiranja koju je vodila Josipa Šimunović, vanjska suradnica Zajednice tehničke kulture grada Splita i nastavnica informatike u splitskoj Elektrotehničkoj školi. Na toj su radionici učenici programirali igre aplikacijom koja omogućuje blokovo slaganje koda uz grafičku pozadinu i proizvoljno birane likove za zamišljenu igricu. Zadatak je bio samostalno kreiranje igre "Putovanje kroz

vrijeme”, “Pronađi skriveno blago” ili “Ekološka avantura”. Igre su kasnije testirane od strane drugih učenika kao i mentorice. Učenici su uz opisani zadatak svladali osnove programiranja i ušli u svijet IT putem zabavne platforme za igre.

Na samom kraju programa Proljetne škole, upriličena je i radionica elektrotehnike koju je vodila vanjska suradnica Zajednice tehničke kulture grada Splita Antonija Matić, nastavnica elektrotehničke skupine predmeta u splitskoj Elektrotehničkoj školi. Učenici su se upoznali s jednostavnim električnim strujnim krugom i njegovim osnovnim elementima. Svrha radionice je bila samostalno izraditi takav strujni krug, kako bi učenici uvidjeli važnost električne struje u svakodnevnom životu.

Pored svega toga, za polaznike Proljetne škole su u večernjim satima održavana i predavanja iz astronomije, promatranja nebeskih tijela teleskopom i upoznavanje sa zvjezdanim nebom s terase zvezdarnice. Za potonju aktivnost su bile povoljne dvije pro hladne i djelomično vedre večeri, kada su

učenici dobili priliku kroz teleskop baciti pogled na planet Jupiter, Veliku Orionovu maglicu i dva zvjezdana jata. I za taj astronomski dio programa Proljetne škole je bio zadužen astronom-animator Udruge Zoran Knez.

I ovu Proljetnu školu tehničkih aktivnosti u ZSM-u je organizirao i njen rad koordinirao tajnik Udruge Tomislav Nikolić.

Prva ljetna škola tehničkih aktivnosti

U zvezdarnici udruge Zvezdano selo Mosor (ZSM) u Gornjem Sitnom je u vremenu od 8. do 12. srpnja održana prva ovogodišnja Ljetna škola tehničkih aktivnosti za učenike osnovnih škola. ZSM organizira škole tehničkih aktivnosti već više od dva desetljeća. U tom je vremenu te učeničke kampove tijekom školskih praznika pohađalo ukupno oko 2120 polaznika osnovnih i srednjih škola. U radu ove Ljetne škole je sudjelovalo 17 učenika osnovnih škola iz Zagreba, Krivodola, Šibenika, Omiša, Dicma, Podstrane i Splita. Za njih je u tome razdoblju priređeno šest raznovrsnih radionica. Prvog

dana se polaznicima s nekoliko prigodnih riječi obratio tajnik Udruge Tomislav Nikolić, koji ih je upoznao s programom Škole.

Popodne prvog dana ove Ljetne škole je na rasporedu bila astronomska radionica. Vodio ju je astronom-animator ZSM-a Zoran Knez, a u sklopu nje su polaznici upoznati s korištenjem jednog planetarijskog programa za računalo. Polaznici su naučili simulirati izgled neba za zadano mjesto na Zemlji i drugim planetima, u zadano vrijeme, ali isto tako i to kako u tome programu napraviti vlastiti planet i mjesec!

U utorak je održana radionica radio-upravljanog jedrenja. Vodio ju je Bruno Marević, instruktor radio-upravljanog jedrenja iz splitskog JK Zenta i Hrvatske zajednice tehničke kulture. Radionica je započeta prezentacijom jedrenja kroz povijest i uloge koju ono ima u svijetu u kojem vladaju moderniji načini putovanja. Pojašnjeno je kako se jedrilica kreće, uz osnove aerodinamike. Učenici su upoznati i s ružom vjetrova, dijelovima modela jedrilice i time kako se jedrilicu rastavlja i sastavlja. U drugom dijelu radionice je upriličen i kviz znanja kojim je provjereno stečeno znanje, uključujući i vještinu

opremanja i raspremanja jedrilice!

Prijepodne trećeg dana održavanja Ljetne škole, po prvi put je za polaznike provedena likovna radionica vitraja. Pod vodstvom Lade Laure, muzejske pedagoginje iz splitskog Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika, a po uzoru na oslikane staklene površine (rozete) srednjovjekovnih (gotičkih) katedrala, djeca su pokušala rekreirati dijelove rozete oslikavanjem staklenih ploha, stvarajući pri tom čaroban ugođaj igre svjetla i boja. Sudeći po reakcijama malih polaznika, ova pomalo netipična radionica je bila pun pogodak!

Popodne istoga dana je održana i radionica elektrotehnike, koju je vodila Nataša Zvonar, učiteljica informatike i tehničke kulture iz splitske OŠ Žnjan-Pazdigrad. Radionica je uključila upoznavanje s pasivnim i aktivnim elektrotehničkim elementima, te izradu jednostavnih i malo složenijih strujnih krugova. Učenici su za zadatak dobili napraviti kombinirani strujni krug koji se sastojao od jednostavnog, serijskog i paralelnog spoja svjetlećih dioda. Za samu izradu rada učenici su morali ocrtavati, bušiti, lemiti, rezati i paziti na

karakteristike aktivnih elemenata.

Tijekom četvrtka je održavana radionica elementarne robotike. Nju je vodila Nela Beronja, nastavnica tehničke kulture i informatike u splitskoj OŠ Kamen-Šine, te voditeljica Kluba mladih tehničara koji djeluje pri toj školi. Pomagala joj je Lucija Andrea Skočić, stručna suradnica Zajednice tehničke kulture grada Splita. Učenici su se upoznali s osnovnim pojmovima istosmjernog strujnog kruga i prema montažnim shemama spajali tipkala i svijetleće diode. U vježbi s elektromotorom su naučili spajanje H-mosta i upravljanje smjerom vrtnje istosmjernog motor pomoću dva tipkala. Najzanimljiviji dio je učenicima bilo programiranje u aplikaciji RoboPro koja koristi grafičko sučelje. Jednostavnim pisanjem koda, tj. slaganjem grafičkih simbola, polaznici su stvarali algoritme. Učenicima su podijeljeni zadaci tako da je svatko mogao svojim tempom rješavati zadatke i usvajati nova znanja.

Cijeli je petak bio posvećen radionici modelarstva uporabnih predmeta. Uz asistenciju Lucije Andree Skočić, vodio ju je Martin Olujić, predsjednik Zajednice tehničke kulture grada Splita. Učenici su od lagane šperploče i metal-

nih dijelova izradili složeni model zrakoplova! Pri tom su uvježbali uporabu Unimata s ubodnom pilom za grubu obradu, te ručnog alata i brusnog papira za finu doradu detalja i manje pristupačnih mjesta. Obradene dijelove su lijepili brzосуšećim ljepilom za drvo.

U utorak uvečer je zvezdarnicu u pratnji njihovih mentora posjetilo 35 mladih polaznika ljetne škole tehničkih aktivnosti koja se istovremeno, u organizaciji Hrvatske zajednice tehničke kulture, održavala u hotelu Medena, u Segetu Donjem. Nakon što su razgledali slikovitu okolicu objekta, za goste je na terasi zvezdarnice priređen astronomski program pod vodstvom Zorana Kneza. Kroz teleskop su promatrani mladi Mjesec i zvezdano jato M13, ispraćen je jedan visoki prolazak Međunarodne svemirske postaje preko neba, a učenici i njihovi mentori su usto doznali i to koje su najsajnije zvijezde i najupečatljivija zvijezda sada na nebu u večernjim satima.

U srijedu je u prijednevima, usporedno s likovnom radionicom, provedena i kratka prezentacija robota, od jednostavnijih prema složenijima, kao i nekih vrlo dojmljivijih uradaka dobivenih 3D printanjem. Prezen-

taciju je održao Zvonimir Lapov-Padovan, voditelj radionica iz Hrvatske zajednice tehničke kulture.

Pored svega toga, za polaznike Ljetne škole su u večernjim satima održavana i predavanja iz astronomije, promatranja nebeskih tijela teleskopom i upoznavanje sa zvjezdanim nebom s terase zvezdarnice. U sparnim ljetnim večerima, učenici su dobili priliku kroz teleskop baciti pogled na mladi Mjesec i nekoliko objekata dalekog svemira: zvjezdana jata M13 i M92, te planetarne maglice M27 i M57. I za taj astronomski dio programa Ljetne škole je bio zadužen astronom-animator Udruge Zoran Knez.

I ovu Ljetnu školu tehničkih aktivnosti u ZSM-u je organizirao i njen rad u potpunosti koordinirao tajnik Udruge Tomislav Nikolić.

Druga ljetna škola tehničkih aktivnosti

U zvezdarnici udruge Zvezdano selo Mosor (ZSM) u Gornjem Sitnom je u vremenu od 29. srpnja do 2. kolovoza održana druga ovogodišnja Ljetna škola tehničkih aktivnosti za učenike osnovnih škola. ZSM organizira škole

tehničkih aktivnosti već više od dva desetljeća. U tom je vremenu te učeničke kampove tijekom školskih praznika pohađalo ukupno oko 2140 polaznika osnovnih i srednjih škola. U radu ove Ljetne škole je sudjelovalo ukupno 17 učenika osnovnih škola iz Koprivnice, Supetra, Kaštela i Splita. Za njih je u tome razdoblju priređeno pet raznovrsnih radionica.

Prije prve radionice, polaznike je pozdravio njihov domaćin i voditelj ove Ljetne škole Tomislav Nikolić, tajnik Zvezdanog sela Mosor. S nekoliko prigodnih riječi su im se potom obratili i Vinko Knezović, predstavnik Ureda za prosvjetu Splitsko-dalmatinske županije, Vedran Mardešić, predstavnik Odsjeka za odgoj, obrazovanje i tehničku kulturu Upravnog odjela za društvene djelatnosti Grada Splita, Dražen Lovrić, predstavnik Sektora za strategiju i razvoj tvrtke HEP d.d., te Zdenka Terek, zamjenica glavnog tajnika Hrvatske zajednice tehničke kulture. Na kraju je polaznike ovog učeničkog kampa u ime Zvezdanog sela Mosor i Zajednice tehničke kulture grada Splita pozdravila i dugogodišnja članica Upravnog odbora Udruge Antica Lovrić, koja je Ljetnu školu i otvorila.

Popodne prvog dana ove Ljetne škole je na rasporedu bila astronomska

radionica. Vodio ju je astronom-animator ZSM-a Zoran Knez, a u sklopu nje su polaznici upoznati s korištenjem jednog planetarijskog programa za računalo. Polaznici su naučili simulirati izgled neba za zadano mjesto na Zemlji i drugim planetima, u zadano vrijeme, ali isto tako i to kako u tome programu napraviti vlastiti planet!

Drugog dana Ljetne škole, polaznici su se susreli s osnovama raketnog modelarstva. Izrađivali su rakete s padobranom i strimerom, uz posebnu pozornost na pozicioniranje stabilizatora, način izrade i slaganje padobrana i strimera, obradu glave rakete i sl. Učenici su upoznati i s pravilima državnog natjecanja raketnog modelarstva. Radionicu je vodio Martin Olujić, predsjednik Zajednice tehničke kulture grada Splita, uz asistenciju Marine Ree Vuletić, profesorica hrvatskog i talijanskog jezika.

Nakon što su rakete napravljene, iste su i lansirane u simulaciji natjecanja. Prvo je mjesto zauzeo Noa Samardžić s raketom koja se u zraku zadržala 71 sekundu. Drugi je bio Leo Ante Pavišić Lovrenović, a treći Marko Bilić. Čestitamo pobjednicima!

Cijela je srijeda bila posvećena radionici modelarstva uporabnih predmeta. Uz asistenciju Lucije Andree Skočić, stručne suradnice Zajednice tehničke

kulture grada Splita, vodio ju je Vladimir Delić prof. PTO-a, učitelj tehničke kulture u splitskoj OŠ Pujanki. Učenici su od lagane šperploče izradili kućicu za ptice!

Pri tom su uvježbali uporabu Unimata s ubodnom pilom za grubu obradu, te ručnog alata i brusnog papira za finu doradu detalja i manje pristupačnih mjesta. Obrađene dijelove su lijepili brzosušećim ljepilom za drvo. Gotove kućice sada još samo treba obojiti i postaviti ih na neko zgodno mjesto dostupno pticama!

U četvrtak je održana radionica početnog programiranja, koju je vodila doc. dr. sc. Jelena Nakić, profesorica s Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Splitu. Na radionici početnog programiranja u Scratch-u, učenici su svladali osnovne računalne koncepte kao što su slijed, ponavljanje i grananje u programu. Programiranje je podučavano kroz zanimljive i zabavne projekte prilagođene uzrastu i predznanju učenika. Polaznicima je bio poseban gušt igrati igrice koje su sami isprogramirali.

Osim zadanih projekata, polaznici radionice su imali slobodu razvijati i vlastite ideje, te pod vodstvom mentora stvarati nove, kreativne igre. Dodatno, na radionici je uvježbavano i računalno razmišljanje koje je preduvjet za

učenje programiranja. Vještine računalnog razmišljanja razvijane se kroz izazovne zadatke s natjecanja Dabar.

Na radionici robotike, održanoj u petak, posljednjeg dana Ljetne škole, učenici su koristeći Fischertechnik set spajali građevne elemente i tako prema uputama slagali cijelog robota. Nakon toga su programirali robotov rad. Dio učenika je dobio priliku i odstupiti od zadanih uputa i kreirati robota prema vlastitim zamislima. Izrađivani su i programirani semafori za vozila i pješake, sušila za ruke, vozila, dizalice i sl. Tu je radionicu vodila Lucija Andrea Skočić.

Pored svega toga, za polaznike Ljetne škole su u večernjim satima održavana i predavanja iz astronomije, promatranja nebeskih tijela teleskopom i upoznavanje sa zvezdanim nebom s terase zvezdarnice. Osim dvaju lijepih prolazaka kineske svemirske postaje Tiangong preko neba iznad zvezdarnice, polaznici su teleskopom promotрили i dvojne zvijezde Albireo i Epsilon Lire, planetarne maglice M27 i M57, zvezdana jata M13 i M11, te galaktike M31 i M32. Doznali su pored toga i imena i položaje najsjajnijih zvijezda i

zviježđa koji se za ljetnih večeri vide na nebu, a sada znaju i pronaći Sjevernjaču služeći se Velikim Kolima. U suton su kroz teleskop vidjeli i planet Veneru, a posljednje večeri im se ukazao i sam Saturn! Posljednjeg je dana polaznicima demonstrirano i promatranje Sunca metodom projekcije. Za taj svemirski dio programa Škole je bio zadužen astronom-animator Udruge Zoran Knez.

Osim što je pomagala u provedbi radionica, Marina Rea Vuletić je u ovoj Ljetnoj školi bila zadužena i za pedagoški nadzor đaka u slobodnom vremenu. I ovu Ljetnu školu tehničkih aktivnosti u ZSM-u je organizirao i njen rad u potpunosti koordinirao tajnik Udruge Tomislav Nikolić.

Radioamaterski kamp za mlade "Zvezdano selo Mosor 2024."

U zvezdarnici u Gornjem Sitnom je u vremenu od 18. do 25. kolovoza održan Radioamaterski kamp za mlade "Zvezdano selo Mosor 2024.", šesnaesta takva manifestacija dosad. Organizatori kampa su bili Hrvatski radioama-

terski savez (HRS) i udruga Zvezdano selo Mosor (ZSM). Kamp je ove godine okupio 20 učenika osnovnih i srednjih škola iz Čitluka, Mostara, Ludbrega, Zagreba, Nove Gradiške, Zadra, Knina, Šibenika i Splita. O njima su se brinuli i podučavali ih iskusni mentori Rolando Milin (9A3MR), Branko Martinčić (9A3ST) i Natalija Kapović, kao i mladi instruktori Slobodan Popović (9A3AGX) i Luka Štrbac (A3CHG). Milin, koji je predsjednik HRS-a, ujedno je vodio ovaj kampa. Zvezdarnicu su za trajanja kampa posjetile i Marija Sorić (9A6FAX), tajnica HRS-a, i Suzana Munitić Maltar (9A3KLE), pomoćnica tajnice HRS-a.

Tijekom rada Kampa, njegovi stariji polaznici su bili aktivni s postaje 9A0HRS. Načinjeno je ukupno oko 300 veza, i to na kratkovalnim frekvencijama. Na terasi zvezdarnice je demonstriran i „portabl rad“ s radiostanicom (SOTA) - popularna djelatnost koja od radioamatera zahtijeva postavljanje primopredajnika s nezavisnim napajanjem na planinske vrhove, na kojima nema infrastrukture uobičajene u naseljima.

U okolici planinarskog doma Umberto Girometta na Mosoru je provedena i pokazna vježba iz ARG-a, omiljene aktivnosti mladih radioamatera na otvorenom, puno poznatije kao „lov na lisice“. Dio spretnijih polaznika je u radionici elektronike od materijala dostupnog „u kitu“ izrađivao različite sklopove, poput FM prijemnika, ARG predajnika i ultrazvučnih senzora.

Trinaestero polaznika je pored toga sudjelovalo i u inicijalnom tečaju radiotelegrafije. Na koncu, sedmero najmlađih polaznika je nakon višednevne poduke iz osnova radioamaterstva polagalo ispit, te položilo početnički („P“) razred.

Za polaznike su u popodnevrim satima bili organizirani odlasci na kupanje u Stobreč i Omiš. U večernjim su satima, pak, za njih bila upriličena i uobičajena predavanja iz astronomije i astronomska promatranja nebeskih objekata. U okularu teleskopa su se našli Mjesec i Saturn, te neki od objekata dalekog svemira. Te je aktivnosti vodio astronom-animator ZSM-a Zoran Knez. U organizaciji kampa je sudjelovao i tajnik ZSM-a Tomislav Nikolić.

Pored spomenutih stalnih djelatnosti udruge, 2024. godine je u Zvezdarnici i/ili u organizaciji ZSM-a upriličen i niz drugih događanja i radionica, u koje je bio uključen veliki broj djece i odraslih građana.

Trinaesta Noć muzeja u ZSM-u

U obilježavanje Noći muzeja se ovog petka, 26. siječnja, po trinaesti put uzastopce uključila i udruga Zvezdano selo Mosor. U zvezdarnici u Gornjem Sitnom je još jednom za sve posjetitelje bio priređen raznolik program. Ukupno više od 550 građana svih uzrasta je moglo uživati u nastupima mladih glumaca i glazbenika, ali i poslušati izlaganja onih starijih i ozbiljnijih predavača. Dakako, ulaz je za sve zainteresirane bio posve besplatan.

Na početku večeri, prve posjetitelje je pozdravio tajnik udruge Zvezdano selo Mosor Tomislav Nikolić, glavni organizator i ovog događanja u zvezdarnici. Odmah potom, u suradnji s Gradskom knjižnicom Marka Marulića Split, otvorena je i prigodna izložba „Marko Marulić 500“. Izlagačice su bile Marija Gabrijela Perić i Katarina Sovulj. Povodom 500. obljetnice smrti oca hrvatske književnosti Marka Marulića, prikazan je i promotivni film „500

godina Judite“, u produkciji GK Marka Marulića. Na samoj projekciji su bile prisutne autorica filma Marija Gabrijele Perić i njegovba glavna protagonistica Katarina Sovulj. Nakon projekcije je proveden i nagradni kviz o Splitu i Marku Maruliću.

Potom je na red došao glazbeni nastup učenika OŠ Sućidar iz Splita. Učeni-
ce Ana Modrić, Dora Ozretić i Klara Modrić, pod vodstvom profesorice glaz-
bene kulture Nade Talijančić, izvele su Chopinovu 57. etidu, Mozartovu
Malu noćnu muziku, Tarregine Lagrimas, Ferrerove Ejercicios No. 9, Longo-
vu Serenadu za gitaru, Suzikijev Allegro and perpetual motion, te Beriotovu
Etidu br. 20.

Uslijedilo je kratko predavanje Antice Lovrić i Josipa Joke Radića s temom „Iskustvom prošloga gradiš bolje sutra“. Jedan dio predavanja je bio naslov-
ljen s „OLD TAJMERI pa do električnog automobila“, a drugo s „DIGITALNA
ERA pa do umjetne inteligencije“. Predavači su izložili svoje viđenje o tim

temema u e-knjižici, malom vodiču za razgovor.

Tri sljedeće točke, pak, bile su literarnog karaktera. Prvo su članovi Udruge hrvatskih aforista i humorista Mladen Vuković i Nađan Dumanić govorili šaljive pjesme i aforizme koje objavljuju u emisiji „Kad se smijah, tad i bi-jah“, HRT Radio Splita, nakon čega je Nikica Jurun, zaljubljenik u čakavsku poeziju, recitirao pjesme Zlatana Jakšića, pjesnika iz Selca na otoku Braču. Nazivi pjesama su bili „Paketi“, „Otvaranje paketa“ i „Snig na Braču“.

Uslijedio je nastup književnice Tanje Mravak. Ona je pročitala dio svojih putopisa pod nazivom „Na putu“, izazvavši veliko zanimanje kod publike. Potom je nastupio tugarški pjesnik Ivica Sorić Suri, koji je recitirao izabrana djela iz svojih zbirki pjesama „Žuti kompresor“, „Vidi točku šest“ i „Bijeli medvjedi i narančaste elipse“.

Sljedeći blok je bio sastavljen od dvaju učeničkih nastupa. Prvo su đaci splitske OŠ Kman-Kocunar izveli scenski nastup pod nazivom „Nova priča velikih i malih muzeja“, pod vodstvom ravnateljice škole Sanje Sinovčić i učiteljice razredne nastave Marije Šarić. Tema nastupa je bila u skladu s os-

novnom temom ovogodišnje Noći muzeja: Muzeji i nova publika! Potom je pod ravnanjem profesorice glazbene kulture Mirele Todorić, školski zbor iste škole izveo niz pjesama pod nazivom „Glazbom kroz stoljeća“.

Nakon još jedne glazbene točke, nastupa Emily Maroš i Ivana Varenine koji su izveli nekoliko domaćih i stranih skladbi iz popularnog repertoara, došao je na red i središnji dio programa: znanstveno-popularno predavanje „Čarobni svijet galaksija"! Održala ga je svjetski priznata astrofizičarka i redovita profesorica na Fizičkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. Vernesa Smolčić. U predavanju je bilo riječi od tome kako astrofizičari promatraju i proučavaju galaksije, te kako se ti kozmički objekti mijenjaju tijekom dugih vremenskih razdoblja.

Po završetku predavanja prof. Smolčić, s terase zvezdarnice je provedeno i astronomsko promatranje neba teleskopima. Promatranje je vodio Stipe

Vladova, uz asistenciju Nanda Kuprešanina i Mije Ćurka. Kao i uvijek, promatranje je izazvalo veliko zanimanje posjetitelja, a teleskopi su bili ponajviše usmjereni u Mjesec i Jupiter. Cjelokupni program je okončan u 1 sat poslije ponoći.

Izvanučionička nastava za studente Filozofskog fakulteta

Za studente Filozofskog fakulteta u Splitu, Zvezdano selo Mosor je trianes-tu godinu za redom organiziralo izvanučioničku nastavu u području Poljica. U programu je sudjelovalo 66 studentica 4. godine izvanrednog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje.

Terenska nastava je provedena u sklopu kolegija Odgoj i obrazovanje za održivi razvoj, pod vodstvom nositeljice toga kolegija, izv. prof. dr. sc. Vesne Kostović-Vranješ. Program je organizirao i proveo Tomislav Nikolić, voditelj programa Škole u prirodi Zvezdanog sela Mosor i tajnik Udruge.

U okviru ove nastave, studentice su najprije posjetile izvor rijeke Žrnovnice, gdje im je Tomislav Nikolić održao kraće predavanje o važnosti voda, te o biljnom i životinjskom svijetu na i u okolini izvora.

Terenska nastava je nastavljena posjetom crkvi Sv. Jure na Gracu, te crkvi Sv. Ciprijana u Gatima. Studenticama je u Gatima o povijesti Poljičke republike, poljičkom statutu, popima glagoljašima, kulturnom značaju sakralnih objekata i drugim osobitostima Poljičkoga kraja, također, govorio voditelj cjelokupnog programa, Tomislav Nikolić.

Nastava je okončana posjetom zvjezdarnici Zvezdanog sela Mosor, gdje je Nando Duje Kuprešanin, student 2. godine preddiplomskog studija Fizike na PMF-u u Splitu i voditelj Astronomske sekcije Fizikalnog društva – Split, studenticama održao zanimljivo predavanje o egzoplanetima i metodama njihova pronalaska.

Dan planeta Zemlje 2024. u ZSM-u

Povodom međunarodnog Dana planeta Zemlje, 22. travnja, udruga Zvezdano selo Mosor je ovog ponedjeljka provela prigodni program temeljen na Školi u prirodi, koju Udruga organizira već dvadeset drugu godinu. U programu je sudjelovalo 40 učenika četvrtih razreda Osnovne škole Merojak, pod vodstvom njihovih učiteljica. Učenici su najprije obišli izvor rijeke Žrnovnice, gdje ih je s prirodnim osobitostima toga kraja upoznao Tomislav Nikolić, tajnik Zvezdanog sela Mosor i voditelj programa Škole u prirodi.

Nakon što su kredama u boji motivima proljeća oslikala asfalt pred ulazom u zvjezdarnicu, djeca su dobila priliku i poslušati predavanje dipl. inž. šumarstva UŠP Split Damjan Metličića, s temom "Sadnja drveća".

Program je nastavljen pred samom zvjezdarnicom ZSM-a, i to sadnjom ukupno 20 sadnica crnog jasena, cedra, crnog bora i česmine, doniranih od Hrvatskih šuma, podružnice Split. Programu su pristustvovala Daniela Šegvić, voditeljica Odsjeka za zaštitu okoliša grada Splita, koja je pozdravila sve učenike u ime Grada Splita i Andrea Barić, viša savjetnica za zaštitu okoliša

grada Splita.

U velikoj dvorani zvjezdarnice, upriličeno je i za program „Škole u prirodi“ uobičajeno, predavanje pod nazivom „Sunčev sustav“. Njega je održao astronom-animator Zvezdanog sela Mosor Zoran Knez, a učenici su pokazali znatno zanimanje za tu svemirsku temu.

Kako je dobro vrijeme išlo na ruku i organizatorima i djeci, uslijedilo je upoznavanje okoliša panoramskim teleskopom, upriličeno s terase zvjezdarnice. Jedan instrument je bio usmjeren na Mosor, a drugi na Split. Cijela manifestacija okončana je sportskim programom na terenima S. C. „Maslina“ u Donjem Sitnom.

Predavanje prof. dr. sc. Gorana Senjanovića

Kako je bilo i najavljeno, u zvjezdarnici Zvezdanog sela Mosor u Gornjem Sitnom je u petak, 26. travnja, u sklopu ovogodišnjeg Festivala znanosti

Split održano znanstveno-popularno predavanje prof. dr. sc. Gorana Senjanovića, svjetski poznatog fizičara, profesora emeritusa na International Centre of Theoretical Physics (ICTP) i predavača na prestižnom Ludwig-Maximilians Sveučilištu u Münchenu (LMU). Prof. Senjanović je svoje predavanje naslovio sa "Svemir čestica", te je u njemu dao kratki pregled fizike elementarnih čestica i njihove uloge u evoluciji svemira.

Unatoč kišnom vremenu, oko 120 zainteresiranih građana je dobro popunilo veliku dvoranu zvezdarnice. Da bi to moglo biti tako, pomogli su i Grad Split i tvrtka Promet d.o.o., koji su osigurali besplatni prijevoz autobusom za sve one koji su željeli poslušati izlaganje prof. Senjanovića.

Prije početka predavanja, sve prisutne je pozdravio tajnik Zvezdanog sela Mosor Tomislav Nikolić, nakon čega je riječ preuzeo prof. dr. sc. Nikola Godinović, redoviti profesor i šef katedre za fiziku splitskog FESB-a. Prof. Godinović je u kratkim crtama predstavio dugogodišnji rad i brojne zasluge prof. Senjanovića na području fizike čestica. Po okončanju "službenog" dijela predavanja, prof. Senjanoviću su bila postavljena brojna pitanja, od kojih

neka i prilično teška.

Nažalost, zbog uistinu nepovoljne vremenske situacije, završni dio večernjeg programa - astronomsko promatranje neba teleskopom - moralo je otpasti. Umjesto toga, astronom-animator udruge Zvezdano selo Mosor Zoran Knez je za prisutne održao kratko predavanje o Messierovom katalogu i objektima dalekog svemira.

Izvrzne dojmove o ovom zanimljivom događanju nisu sobom ponijeli samo posjetitelji, već i prof. Senjanović! Zahvaljujući se organizatorima, profesor je u Knjigu dojmova zapisao i sljedeće: "Predavao sam po cijelom svijetu preko 40 godina, i ovo mi je jedno od najdražih predavanja u jednom od najupečatljivijih mjesta."

Studentice Filozofskog fakulteta u ZSM-u

Za studente Filozofskog fakulteta u Splitu, Zvezdano selo Mosor je 11. svibnja trinaestu godinu za redom i drugi put ove godine organiziralo izvanučioničku nastavu u području Poljica. U programu je sudjelovalo 6 studentica

Studija učitelja, a u sklopu kolegija „Izvanučionička nastava u obrazovanju za održivi razvoj“.

Studentice je vodila nositeljica toga kolegija, izv. prof. dr. sc. Vesna Kostović-Vranješ. Program su realizirali prof. Bože Ujević, ravnatelj OŠ Kamenšine, te Tomislav Nikolić, voditelj programa Škole u prirodi Zvezdanog sela Mosor i tajnik Udruge.

U okviru ove nastave, studentice su najprije posjetile izvor rijeke Žrnovnice, gdje im je Tomislav Nikolić održao kraće predavanje o važnosti voda, te o biljnom i životinjskom svijetu na i u okolini izvora.

Terenska nastava je nastavljena posjetom crkvi Sv. Jure na Gracu, te crkvi Sv. Ciprijana u Gatima. Studenticama je u Gatima o povijesti Poljičke republike, poljičkom statutu, popima glagoljašima, kulturnom značaju sakralnih objekata i drugim osobitostima toga kraja rječito govorio Bože Ujević.

Uslijedio je posjet crkvi Sv. Klementa na mjesnom groblju u Gornjem Sitanom, podno zvezdarnice, da bi nastava bila okončana posjetom samom Zvezdanog sela Mosor. Za goste s Filozofskog fakulteta je s terase objekta

upriličeno razgledavanje okolice panoramskim dalekozorom: promatrani su Vickov stup, vrhovi Sv. Jure na Mosoru i Biokovu, supetarska luka, te grad Split.

Posjet „bajkera“ ZSM-u

Splitski BMW Moto klub Dalmacija ovih dana nizom aktivnosti obilježava 15 godina svoga postojanja. Jedna od njih je bio i posjet zvjezdarnici udruge Zvezdano selo Mosor, u Gornjem Sitnom. U subotu, 1. lipnja, pedesetak "bajkera" je u dobrom raspoloženju obišlo objekt i s terase zvjezdarnice bacilo pogled na okolne vrhove, otoke i Split.

Njihovi domaćini - tajnik Udruge Tomislav Nikolić i astronom-animatork Zoran Knez - upriličili su za svoje goste i kratko promatranje panoramskim dalekozorima. Viđeni su Vickov stup, vrhovi Sv. Jure na Mosoru i na Biokovu, trajekt u supetarskoj luci, otok Svetac na obzoru, Postira...

Noć Perzeida u ZSM-u

Udruga Zvezdano selo Mosor je i ove godine, u nedjelju uvečer 11. kolovoza, organizirala tradicionalno promatranje meteorskog roja Perzeida. Program u noći Perzeida je započeo znanstveno-popularnim predavanjem pod nazivom "Pogled na noćno nebo kroz znanost i mitove", kojega je u do posljednjeg mjesta ispunjenoj velikoj dvorani zvezdarnice održao gost iz Križevaca dr. sc. Andrej Dundović.

Dr. Dundović je istraživač iz Instituta za kozmologiju i filozofiju prirode, član križevačkog astronomskeg društva Perzeidi i predani popularizator znanosti, posebice astronomije. Na početku programa je okupljene zvjezdoljupce pozdravio i predavača najavio Tomislav Nikolić, tajnik udruge Zvezdano selo Mosor i organizator ovog događanja.

Nakon predavanja je s terase zvezdarnice bilo provedeno promatranje neba: posjetitelji su golim okom lovili nebeske krijesnice Perzeide, ali su isto tako imali priliku i kroz teleskop baciti pogled na Mjesec, odnosno na planet

Saturn. Za provedbu toga dijela programa je bio zadužen astronom-animator Zvezdanog sela Mosor Zoran Knez. Pri tom su mu od velike pomoći bili i mladi asistenti Anđela Kavelj i Duje Barić, članovi astronomske sekcije Fizikalnog društva - Split, te članovi Udruge Marta Jerčić i Mijo Ćurak. Program je okončan u 1 sat nakon ponoći, a do tada je zvezdarnicu posjetilo čak 620 građana! Viđeno je nekoliko desetaka Perzeida, od kojih su neki bili uistinu sjajni i s dugim tragovima preko neba.

Obilježavanje Svjetskog tjedna svemira

Svjetski tjedan svemira (World Space Week) se obilježava svake godine od 4. do 10. listopada, a ove godine se održava 25. takva manifestacija. Utemeljila ju je Opća skupština Ujedinjenih naroda, još 1999. g. World Space

Week Asocijacija ima nacionalne koordinate u preko 85 država svijeta, pa tako i u Hrvatskoj. Naša se zemlja u prošloj godini našla na 4. mjestu u svijetu po brojnosti aktivnosti u školama i udrugama, vezanima uz Svjetski tjedan svemira!

U ovogodišnje aktivnosti u sklopu te manifestacije se uključila i udruga Zvezdano selo Mosor. Povodom Svjetskog tjedna svemira je, tako, u splitskom DV Radost PO Srećica za predškolce integriranog likovnog programa održano predavanje o Sunčevom sustavu i upriličena likovna radionica sa svemirskom tematikom. Program su za djecu vodili mladi članovi Udruge Anđela Kavelj i Duje Barić.

Pored toga, također kao dio programa obilježavanja Svjetskog tjedna svemira, u zvezdarnici u Gornjem Sitnom su za učenike splitskih osnovnih škola Kman Kocunar i Kamen-Šine upriličena dva predavanja o Sunčevom sustavu. Za ukupno sedamdesetak učenika četvrtih razreda, predavanja je održao astronom-animator udruge Zvezdano selo Mosor Zoran Knez.

Posjet članova ZTK Zadarske županije

Sredinom listopada, oko 40 članova (djece i odraslih) Zajednice tehničke kulture Zadarske županije i njenih udruga članica, predvođenih Marijom Živković, tajnicom ZTK Zadarske županije i Željkom Vidovićem, predsjednikom ZTK Zadarske županije, posjetilo je Zajednicu tehničke kulture grada Splita.

U prostorijama ZTK grada Splita dočekali su ih Tomislav Nikolić, tajnik ZTK grada Splita i Martin Olujić, predsjednik ZTK grada Splita te su ih upoznali s programom i radom Zajednice.

Nakon toga, neki od članova sudjelovali su na radionici modeliranja 3D olovkama, koju je vodila stručna suradnica ZTK grada Splita Lucija Andrea

Skočić te ih je upozнала s cjelokupnim aktivnostima na radionicama.

Potom su članovi posjetili Zvezdano selo Mosor – znanost, kultura, umjetnost i prisustvovali predavanju o astronomiji, koje je održao astronom-animator Zoran Knez.

Na Zvezdarnici su promatrali Sunce (tj. Sunčeve pjege) i metodom projekcije i direktno kroz teleskop s filterom za Sunce. Panoramskim teleskopom s terase Zvezdarnice promatrali su i planine Mosor i Biokovo, otoke Šoltu, Brač, Hvar, Vis i Jabuku, Kaštelanski zaljev s Čiovom, te gradove Split, Solin, Kaštela i Trogir.

Studentice Filozofskog fakulteta u ZSM-u

Udruga Zvezdano selo Mosor je organizirala izvanučioničku nastavu za 62 studentice 4. godine Filozofskog fakulteta u Splitu, polaznice izvanrednog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Terenska nastava je provedena u području Poljica, u sklopu kolegija Odgoj i obrazovanje za održivi razvoj, te pod vodstvom nositeljice kolegija, izv. prof. dr. sc. Vesne Kostović-Vranješ.

Program je organizirao i proveo Tomislav Nikolić, voditelj programa Škole

u prirodi Zvezdanog sela Mosor i tajnik Udruge. Svoj doprinos u realizaciji nastave je dao i Bože Ujević, prof., ravnatelj OŠ Kamen-Šine. Time je nastavljena suradnja Filozofskog fakulteta i Zvezdanog sela Mosor koja traje već punih trinaest godina!

U okviru ove nastave, studentice su najprije posjetile izvor rijeke Žrnovnice, gdje im je Tomislav Nikolić održao kraće predavanje o važnosti voda, te o biljnom i životinjskom svijetu na i u okolini izvora.

Terenska nastava je nastavljena posjetama crkvi Sv. Jure na Gracu, crkvi Sv. Ciprijana u Gatima, te crkvi Sv. Klementa, na mjesnom groblju u Gornjem Sitnom. Studenticama je na tim lokacijama o povijesti Poljičke republike, poljičkom statutu, popima glagoljašima, kulturnom značaju sakralnih objekata i drugim osobitostima toga kraja rječito govorio Bože Ujević.

Program je kao i uvijek okončan posjetom zvezdarnici u Gornjem Sitnom. Za goste je s terase objekta upriličeno razgledavanje okolice panoramskim dalekozorom: promatrani su Vickov stup na Mosoru i grad Split.

Posjet studenata pomorstva ZSM-u

U popodnevnim satima dana 14. studenog, u posjet zvjezdarnici Zvezdanog sela Mosor u Gornjem Sitnom zajedno su stigle dvije skupine studenata pomorstva. U jednoj od njih je bilo 49 polaznika V semestra studija Pomorske nautike Pomorskog fakulteta u Splitu, dok je u drugoj bilo 13 kadeta VII semestra studija Vojno pomorstvo Sveučilišta obrane i sigurnosti "Dr. Franjo Tuđman".

Studente su vodili njihovi profesori dr. sc. Zvonimir Lušić, odnosno dr. sc. Tomislav Sunko, a za obje skupine taj je posjet bio dio praktične nastave iz kolegija Astronomska navigacija.

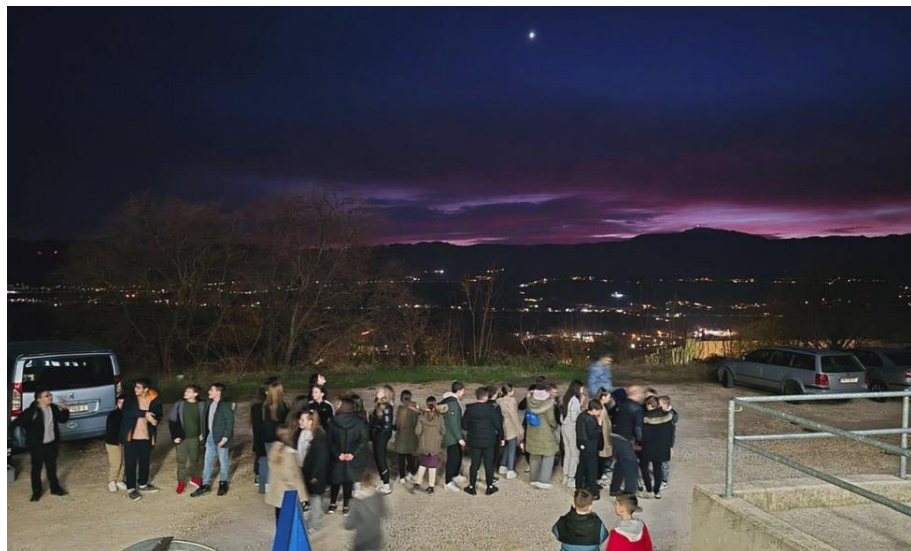
Udruga Zvezdano selo Mosor na ovaj način već četrnaestu godinu surađuje s Pomorskim fakultetom. Kao i uvijek dosad, studenti su na početku posjeta pod vodstvom prof. Lušića s terase zvjezdarnice proveli vježbu rukovanja sekstantom. Nakon toga je za njih u velikoj dvorani zvjezdarnice održano jednosatno predavanje o Sunčevom sustavu i njegovu istraživanju međuplanetnim svemirskim letjelicama. Vrijeme, međutim, nije bilo naklonje-

no studentima! Ne samo da je na terasi zvjezdarnice bilo neugodno hladno, već se usto i nebo nakon zalaska Sunca posve naoblačilo. Zbog toga je promatranje Mjeseca i planeta Saturna teleskopom moralo otpasti.

Uz dvojicu profesora, i ovaj posjet studenata je pomogao provesti u djelo i tajnik Zvezdanog sela Mosor Tomislav Nikolić. Predavanje o Sunčevom sustavu je održao astronom-animator Udruge Zoran Knez.

Dan tehničke kulture u Imotskom

Dana 18. prosinca je u imotskoj osnovnoj školi "Stjepan Radić" održan Dan tehničke kulture kojega su uz školu domaćina organizirale i provele Zajednica tehničke kulture grada Splita i Zajednica tehničke kulture grada Imotskog. Riječ je o manifestaciji upriličenoj s ciljem upoznavanja djece s tehničkim djelatnostima, te isticanja važnosti tehničke kulture. Za ukupno više od 100 učenika škole su održane dvije radionice i jedno predavanje, te večernje promatranje planetâ teleskopom.

Predavanje iz astronomije, s temom Sunčevog sustava, održao je Zoran Knez, astronom-animator udruge Zvezdano selo Mosor, članice ZTK grada

Splita. Zbog umjerene naoblake se činilo da će posljednji dio programa Dana tehničke kulture, astronomsko promatranje neba, morati biti ostavljeno za neki drugi put. Ali oblaci su se na vrijeme razišli i učenici su dobili priliku baciti pogled kroz teleskop na planete Veneru, Saturn i Jupiter!

OSTALO

Na sjednici održanoj 27. ožujka 2024. Gradsko vijeće Grada Splita donijelo je odluku o dodjeli Nagrade Grada Splita za životno djelo, Osobne nagrade i i Skupne nagrade za 2023. godinu. Među nagrađenima je i tajnik Zajednice tehničke kulture grada Splita i tajnik udruge Zvezdano selo Mosor Tomislav Nikolić. Nagrada mu se dodjeljuje za dugogodišnji doprinos razvoju i unapređivanju tehničkog odgoja i obrazovanja djece i mladih putem izvanškolskih i izvannastavnih aktivnosti.

Dobra suradnja je ostvarena i sa županijskim i gradskim odjelom za prosvjetu, šport i tehničku kulturu, ZTK grada i županije i njihovim brojnim udrugama, osnovnim i srednjim školama, predškolskim ustanovama, te fakul-

tetima. Rad Udruge je bio pravovremeno i iscrpno popraćen u svim vrstama medija, od tiskovina, radija i televizije, do internetskih portala.

Nastavili smo i s održavanjem profila ZSM-a u društvenoj mreži Facebook!

Na kraju 2024. g. naš profil ima više od 4200 sljedbenika.

<https://www.facebook.com/Zvezdano-selo-Mosor-135244306570093/>

